

## POSTANOWIENIE

Dnia 19 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Renata Stępińska SR (del.) Przemysław Strzelecki

Protokolant: protokolant sądowy Ewelina Hazior

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2015 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z wniosku Z. P. (1)

przy uczestnictwie D. B. (1), S. W. (1) i A. P. (1)

o dział spadku i zniesienie współwłasności

na skutek apelacji uczestniczek D. B. (1) i S. W. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach

z dnia 3 grudnia 2013 r., sygnatura akt I Ns 1066/08

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

a) wymienioną w punkcie II a. kwotę „277.575,00 zł (dwieście siedemdziesiąt siedem tysięcy pięćset siedemdziesiąt pięć złotych 00/100)” zastąpić kwotą „266.635,50 zł (dwieście sześćdziesiąt sześć tysięcy sześćset trzydzieści pięć złotych pięćdziesiąt groszy)”;

b) wymienioną w punkcie III kwotę „555.150,00 zł (pięćset pięćdziesiąt pięć tysięcy sto pięćdziesiąt złotych 00/100)” zastąpić kwotą „533.271 zł (pięćset trzydzieści trzy tysiące dwieście siedemdziesiąt jeden złotych)”;

c) w miejsce zasądzonej w punkcie V kwoty „11.947,50 zł (jedenaście tysięcy dziewięćset czterdzieści siedem złotych 50/100)” zasądzić od wnioskodawczyni Z. P. (1) na rzecz uczestniczki A. P. (1) kwotę 23.285,08zł (dwadzieścia trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiem groszy), płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie;

d) w miejsce zasądzonej w punkcie VI kwoty „14.987,50 zł (czternaście tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt siedem złotych 50/100)” zasądzić od uczestniczki S. W. (1) na rzecz uczestniczki A. P. (1) kwotę 10.573,75zł (dziesięć tysięcy

pięćset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt pięć groszy), płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie;

e) w miejsce zasądzonej w punkcie VII kwoty „14.987,50 zł (czternaście tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt siedem złotych 50/100)” zasądzić od uczestniczki D. B. (1) na rzecz uczestniczki A. P. (1) kwotę 10.573,75zł (dziesięć tysięcy pięćset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt pięć groszy), płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie;

2. w pozostałej części oddalić obie apelacje;

3. nakazać ściągnąć od wnioskodawczyni Z. P. (1) oraz uczestniczki A. P. (1) na rzecz(...)kwoty po 384,61 zł (trzysta osiemdziesiąt cztery złote sześćdziesiąt jeden groszy) tytułem wydatków na poczet opinii biegłego sądowego, poniesionych tymczasowo ze środków budżetowych;

4. stwierdzić, że w pozostałym zakresie koszty sądowe związane z postępowaniem apelacyjnym obciążają Skarb Państwa;

5. zasądzić od uczestniczki S. W. (1) na rzecz wnioskodawczyni Z. P. (1) kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

6. zasądzić od uczestniczki D. B. (1) na rzecz wnioskodawczyni Z. P. (1) kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

## UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 19.08.2015 roku

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 3 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Wadowicach w punkcie I ustalił, że nieruchomość położona w B., stanowiąca działkę nr (...) o powierzchni 2,3381 ha (po nowym pomiarze o powierzchni 2,2765 ha), objęta księgą wieczystą nr (...), zgodnie z operatem geodezyjnym sporządzonym przez geodetę R. M. z dnia 7 października 2010 r. nr (...), została podzielona na działki nr (...) o pow. 0,1416 ha, nr (...) o pow. 0,6553 ha, nr (...) o pow. 0,1897 ha, nr(...) o pow. 0,1897 ha, nr (...) o pow. 1,1002 ha; w punkcie II ustalił, że przedmiotem działu spadku po F. P., zmarłym w dniu(...)w P. i tam ostatnio stale zamieszkałym są: a) udział w wysokości 1/2 części we własności nieruchomości, położonej w B., składającej się z działek nr (...), powstałych z podziału działki nr (...), którego wartość przy uwzględnieniu obciążenia działki nr (...) służebnością przechodu, przejazdu i poprowadzenia mediów na rzecz działek nr (...) wynosi 277.575 zł; b) udział w wysokości 1/2 części w prawie własności samochodu osobowego marki P. (...), numer rejestracyjny (...), rok produkcji 1996 o wartości 1.900 zł; w punkcie III ustalił, że przedmiotem zniesienia współwłasności jest prawo własności nieruchomości, położonej w B., składającej się z działek nr (...), objętej księgą wieczystą (...), w której jako współwłaściciele ujawnieni są wnioskodawczyni Z. P. (1) w udziale wynoszącym 9/12 części, uczestniczka D. B. (1) w udziale wynoszącym 1/12 część, uczestniczka S. W. (1) w udziale wynoszącym 1/12 część oraz uczestniczka A. P. (1) jako A. P. (2) w udziale wynoszącym 1/12 część, którego wartość przy uwzględnieniu obciążenia działki nr (...) służebnością przechodu, przejazdu i poprowadzenia mediów na rzecz działek nr (...) wynosi 555.150zł; w punkcie IV dokonał działu spadku po spadkodawcy F. P. i zniesienia współwłasności nieruchomości szczegółowo opisanej w punkcie III postanowienia w ten sposób że: a) prawo własności działek nr (...) przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni Z. P. (1), b) prawo własności działki nr (...) przyznał na wyłączną własność uczestniczki S. W. (1), c) prawo własności działki nr (...) przyznał na wyłączną własność uczestniczki D. B. (1), d) ustanowił na rzecz każdorazowych właścicieli działki nr (...) oraz na rzecz każdorazowych właścicieli działki nr (...) służebność przechodu, przejazdu i poprowadzenia mediów (prądu, gazu, wody, kanalizacji i innych), obciążającą całą powierzchnię działki nr (...), e) udział w wysokości 1/2 części w prawie własności samochodu osobowego marki P. (...), numer rejestracyjny (...) szczegółowo opisanego w punkcie II b) postanowienia przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni Z. P. (1); w punkcie V zasądził od wnioskodawczyni Z. P. (1) na rzecz uczestniczki A. P. (1) tytułem spłaty kwotę 11.947,50 zł, płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz

z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie; w punkcie VI zasądził od uczestniczki S. W. (1) na rzecz uczestniczki A. P. (1) tytułem spłaty kwotę 14.987,50 zł, płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie; w punkcie VII zasądził od uczestniczki D. B. (1) na rzecz uczestniczki A. P. (1) tytułem spłaty kwotę 14.987,50 zł, płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie; w pozostałych punktach orzekając o kosztach tego postępowania.

Powyższe postanowienie zostało wydane w następującym stanie faktycznym ustalonym przez Sąd pierwszej instancji:

Spadkodawca F. P. zmarł w dniu (...) w P., gdzie ostatnio stale zamieszkiwał. Sąd Rejonowy w Wadowicach postanowieniem z dnia 18 lipca 2003 r., wydanym w sprawie I Ns 390/02 stwierdził, że spadek po spadkodawcy F. P. na podstawie ustawy nabyła żona spadkodawcy Z. P. (1) w 1/2 części i siostry spadkodawcy D. B. (1), S. W. (1) oraz bratanica spadkodawcy A. P. (2) po 1/6 części każda z nich wraz z wchodzącym w skład spadku gospodarstwem rolnym. Uczestniczka A. P. (2) w związku z zawarciem związku małżeńskiego zmieniła nazwisko na P.. W skład spadku po F. P. wszedł udział w wysokości 1/2 części we własności nieruchomości, położonej w B., stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 2,3381 ha, która w pozostałym udziale w wysokości 1/2 części stanowi własność wnioskodawczynie Z. P. (1), będącej żoną spadkodawcy. Zgodnie z księgą wieczystą (...) aktualnymi współwłaścicielami przedmiotowej nieruchomości są wnioskodawczynie Z. P. (1) w udziale 9/12 cz. oraz uczestniczki D. B. (1), S. W. (1) i A. P. (2) w udziałach wynoszących po 1/12 cz. W toku postępowania powyższa nieruchomość zgodnie z operatem geodezyjnym sporządzonym przez geodetę R. M. z dnia 7 października 2010 r. nr (...) została podzielona na działki nr (...) o pow. 0,1416 ha, nr (...) o pow. 0,6553 ha, nr (...) o pow. 0,1897 ha, nr (...) o pow. 0,1897 ha, nr (...) o pow. 1,1002 ha.

Nieruchomość stanowiąca dawną działkę nr (...) stanowi obecnie nieużytek. Od strony wschodniej graniczy z działką nr (...), która stanowi własność uczestniczki D. B. (1). Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (...)nieruchomość odpowiadająca dawnej działce nr (...) położona jest na obszarze przeznaczonym częściowo pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem lokalizacji usług, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny dróg publicznych - droga krajowa główna, tereny dróg wewnętrznych. Przez część dawnej działki (...), odpowiadającą po podziale działkom nr (...) przebiegają dwie sieci gazowe to jest sieć wysokoprężna (...) relacji Z. - O. wybudowana w 1964 r. o strefie kontrolowanej wyłączony od zabudowy budynkami mieszkalnymi zabudowy jedno- i wielorodzinnej, wynoszącej 70 m szerokości oraz sieć średnioprężna (...) o strefie kontrolowanej, zawierającej się w terenie w całości w strefie kontrolowanej sieci wysokoprężnej, które ograniczają możliwość zainwestowania terenu w obrębie strefy kontrolowanej, co obniża wartość tej części działek przedmiotowych dla sprawy.

Wartość prawa własności nieruchomości, położonej w B., składającej się z działek nr (...), przy uwzględnieniu obciążenia działki nr (...) służebnością przechoodu, przejazdu i poprowadzenia mediów na rzecz działek nr (...) wynosi 555.150 zł, w tym: wartość działki drogowej nr (...) - 12.860 zł, wartość działki nr (...) - 146.336 zł, wartość działki nr (...) - 56.910zł, wartość działki nr (...) - 56.910 zł, wartość działki nr (...) - 282.134zł.

W skład spadku po F. P. wchodzi także udział w wysokości 1/2 części w prawie własności samochodu osobowego marki P. (...), numer rejestracyjny (...), z 1996 roku o wartości 1.900zł, którego współwłaścicielką w pozostałej 1/2 części jest wnioskodawczym Z. P. (1).

Spadkodawca jeszcze przed śmiercią w dniu (...)zbył przyczepę marki S. (...), nr rej. (...), zaś w dniu 10 listopada 2001 r. zbył ciągnik rolniczy marki Z. (...) nr rej. (...).

Spadkodawca i wnioskodawczynie zawarli związek małżeński w 1965 r. Po ślubie zamieszkali w P. wraz z rodzicami wnioskodawczym w ich starym domu. Rodzice wnioskodawczynie prowadzili własne gospodarstwo rolne, nadto ojciec wnioskodawczynie pracował zawodowo i trudnił się kowalstwem. Rodzice wnioskodawczynie S. K. i J. K. wybudowali na będącej ich własnością nieruchomości w P., nowy budynek mieszkalny z przeznaczeniem dla swojej córki. Część materiału na budowę domu w postaci cegły, więźby, wapna, cementu, pustaków została zakupiona przez rodziców spadkodawczynie jeszcze przez zawarciem przez nią związku małżeńskiego. Po zakończeniu budowy przedmiotową

nieruchomość zabudowaną także starym budynkiem gospodarczym wzniesionym w 1946 r., rodzice wnioskodawczynie przekazali swojej córce wnioskodawczynie Z. P. (1). Spadkodawca, który był mężem wnioskodawczynie, nie brał udziału w budowie tego domu. Budowę prowadził ojciec wnioskodawczynie, finansowali ją rodzice wnioskodawczynie. Budowa została zakończona około 1972 r. Rodzice wnioskodawczynie przekazali wyłącznie na jej własność nieruchomość w P. nr (...), pomimo że była już mężatką, gdyż spadkodawca nie przyczynił się do budowy nowego domu, nadto nie byli w dobrych relacjach z swoim zięciem. W 1982 r. na przedmiotowej nieruchomości wnioskodawczynie ze środków od swoich rodziców, to jest z hodowli świń, którą prowadziła jej matka wybudowała budynek gospodarczy.

Spadkodawca zameldował się na pobyt stały w P. nr (...) dopiero w dniu 19 lipca 1978 r. Ojciec wnioskodawczynie J. K. zmarł w (...). Jakiś czas po śmierci męża matka wnioskodawczynie S. K. przeniósła się do nowego domu. Zmarła w (...) Wnioskodawczynie Z. P. (1) w trakcie małżeństwa ze spadkodawcą nie pracowała zawodowo, pracowała na gospodarstwie rolnym swoich rodziców, a później wraz ze swoją matką na własnym gospodarstwie rolnym. Spadkodawca w trakcie małżeństwa pracował zawodowo w (...) Zakładach (...) w okresie od 1958 do 1960 oraz od 1964 do 1967, a następnie w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W.. Nie łożył na nieruchomość w P. nr (...), będącą odrębnym majątkiem jego żony wnioskodawczynie Z. P. (1).

W drodze spadkobrania po swoim ojcu F. P. zmarłym w dniu (...) spadkodawca odziedziczył wraz ze swoim rodzeństwem S. W. (1), D. B. (1), J. P. udziały po 1/4 części w gospodarstwie rolnym, położonym w B. o powierzchni 10,5605 ha o ogólnej wartości 1.021.001,36 starych zł, obciążonego zadłużeniem w wysokości 81.606 starych zł. Przedmiotowe gospodarstwo rolne zostało zbyte przez spadkodawcę i jego rodzeństwo w 1978 r. za w/w kwotę (...) i spadkodawca otrzymał 1/4 część ceny sprzedaży po potrąceniu przypadającej na jego udział części zadłużenia co dało kwotę 234.848,84 starych zł.

Wnioskodawczynie Z. P. (1) w 2002 r. samodzielnie pokryła koszt wykonania nagrobka spadkodawcy w kwocie 26.000 zł oraz nagrobka rodziców spadkodawcy F. i M. P. w kwocie 10.000 zł.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że żądanie wnioskodawczynie dokonania działu spadku po F. P. i zniesienia współwłasności opisanej wyżej nieruchomości jest co do zasady uzasadnione. Dokonując tego działu i zniesienia współwłasności Sąd Rejonowy zgodnie z art. 211 k.c. dokonał fizycznego podziału nieruchomości objętej współwłasnością, przyznając na rzecz wnioskodawczynie i uczestniczek D. B. (1) i S. W. (1) poszczególne działki powstałe z podziału dz. nr (...) zgodnie z ich żądaniem, zaś na rzecz uczestniczki A. P. (1) zasądził spłatę odpowiadającą wielkości jej udziału. Przy dokonywaniu tego działu Sąd Rejonowy uwzględnił, że w skład spadku wszedł jedynie udział wynoszący 1/2 cz. we współwłasności, zaś pozostały udział jest własnością wnioskodawczynie. Sąd Rejonowy uwzględnił także wartość tych działek, według wariantu II opinii biegłej do spraw wyceny nieruchomości z dnia 4 lipca 2013 r., przyjmując ją na kwotę 555.150 zł, zaś wartość udziału wynoszącego 1/2 część ustalił na kwotę 277.575 zł. Do majątku spadkowego Sąd Rejonowy zaliczył także udział w wysokości 1/2 części w prawie własności samochodu osobowego marki P. (...), numer rejestracyjny (...), rok produkcji 1996 o wartości 1.900 zł, którego współwłaścicielem w pozostałej 1/2 części jest wnioskodawczynie Z. P. (1). Uwzględniając oba te składniki Sąd Rejonowy wskazał, że wartość majątku spadkowego wyniosła 279.475 zł.

Zdaniem Sądu Rejonowego postępowanie dowodowe nie wykazało, aby w skład tego majątku weszły jeszcze inne nieruchomości wskazywane przez uczestniczki, gdyż zostały one zbyte przez spadkodawcę przed dniem otwarcia spadku. W ocenie Sądu pierwszej instancji uczestniczki nie wykazały również, wbrew spoczywającemu na nich zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. ciężarowi dowodu, aby w skład spadku po F. P., wchodziło roszczenie o zwrot 1/2 wartości nakładów czynionych przez spadkodawcę z majątku dorobkowego spadkodawcy i wnioskodawczynie, czy też z majątku odrębnego spadkodawcy, na majątek odrębny wnioskodawczynie, w postaci wzniesienia budynku mieszkalnego i budynku gospodarczego na nieruchomości w P. nr (...), stanowiącej własność wnioskodawczynie i wchodzącej w skład jej majątku odrębnego.

Uwzględniając stanowisko wnioskodawczynie i uczestniczek D. B. (1) i S. W. (1) co do sposobu podziału składników majątkowych stanowiących przedmiot postępowania Sąd Rejonowy przyznał na rzecz wnioskodawczynie prawo

własności działek nr (...) o łącznej wartości 441.330 zł, na rzecz uczestniczki S. W. (1) prawo własności działki nr (...) o wartości 56.910zł, a na rzecz uczestniczki D. B. (1) własność działki nr (...) o wartości 56.910,00 zł. Nadto Sąd Rejonowy uznał za konieczne ustanowienie na rzecz każdorazowych właścicieli działki nr (...), położonej w B. oraz na rzecz każdorazowych właścicieli działki nr (...), służebności przechodu, przejazdu i poprowadzenia mediów (prądu, gazu, wody, kanalizacji i innych), obciążającą całą powierzchnię działki nr (...), położonej w B.. Nadto Sąd pierwszej instancji przyznał na rzecz wnioskodawczyni udział w wysokości 1/2 części w prawie własności samochodu osobowego marki P. (...), numer rejestracyjny (...) o wartości 1.900 zł.

Uzasadniając ustanowienie opisanej wyżej służebności Sąd Rejonowy stwierdził, że przy dokonaniu fizycznego podziału dawnej działki nr (...) niezbędne było zapewnienie dla każdej z działek powstałych z podziału dostępu do drogi publicznej, co wynika nie tylko z dyspozycji art. 212 § 1 k.c., lecz również art. 93 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zdaniem Sądu dla rozstrzygnięcia w tym przedmiocie nie miała znaczenia okoliczność, iż działka sąsiednia dla działki nr (...), która została przydzielona na własność uczestniczki D. B. (1), a to dz. nr (...) ma dostęp do drogi publicznej i również stanowi jej własność. W ocenie Sądu Rejonowego nawet taka sytuacja nie zwalnia Sądu od obowiązku ustanowienia służebności dostępu do drogi publicznej po nieruchomości, która objęta była podziałem, gdyż każda działka powstała w wyniku podziału ma mieć dostęp do drogi publicznej niezależnie od stosunków własnościowych nieruchomości sąsiednich, które mogą ulec zmianie.

Z uwagi na fakt, iż uczestniczka A. P. (1) nie otrzymała w naturze jakiegokolwiek części majątku spadkowego, ani przedmiotu współwłasności Sąd Rejonowy zasądził na jej rzecz spłatę w wysokości odpowiadającej jej udziałowi w majątku spadkowym, to jest 1/6 części wartości majątku spadkowego, w tym 1/12 części wartości nieruchomości przedmiotowej dla sprawy. Spłaty te, jak wskazał Sąd, zostały zasądzone od wnioskodawczyni i uczestniczek D. B. (1) i S. W. (1), które w wyniku działu otrzymały składniki majątkowe o wartości przekraczającej wartość należnych im udziałów w majątku objętym działem spadku i zniesieniem współwłasności.

Ustalając wysokość spłat, Sąd Rejonowy miał na względzie okoliczność, iż wartość składników majątkowych będących przedmiotem podziału łącznie wynosi 558.950,00 zł (w tym 555.150,0 zł to łączna wartość działek nr (...) oraz 3.800,00 zł to wartość samochodu osobowego marki P. (...)). Zgodnie z wysokością udziałów przysługujących wnioskodawczyni i uczestniczkom w w/w majątku każda z nich w wyniku podziału winna otrzymać składniki majątkowe stanowiące równowartość: dla wnioskodawczyni Z. P. (1) 419.212,50 zł to jest 9/12 z 585.950,00 zł; zaś dla uczestniczek D. B. (1), S. W. (1) i A. P. (1) 46.579,16 zł to jest 1/12 z 585.950 zł. Powyższą wartość w ocenie Sądu Rejonowego należało pomniejszyć o długi, obciążające spadek po F. P., które zostały pokryte w całości przez wnioskodawczynię.

Sąd pierwszej instancji uznał za zasadne żądanie rozliczenia w ramach działu spadku długów spadkowych w postaci pokrycia przez wnioskodawczynię kosztów nagrobka spadkodawcy w kwocie 26.000 zł, uznając, że zostało to wykazane przedłożonym przez nią zaświadczeniem oraz kwoty 1.940 zł, stanowiącej koszty związane z utrzymaniem samochodu osobowego marki P. (...) od dnia otwarcia spadku, które to koszty również zostały w całości pokryte przez wnioskodawczynię. Zdaniem Sądu Rejonowego, wnioskodawczyni mogła przedstawić do rozliczenia jako długi spadkowe jedynie połowę kosztów poniesionych przez nią na utrzymanie po dniu otwarcia spadku samochodu przedmiotowego dla sprawy (1/2 x 3.880 zł = 1.940 zł), gdyż druga połowa tych kosztów obciążała ją i tak z racji bycia współwłaścicielem przedmiotowego pojazdu. Tym samym, jak wskazał Sąd Rejonowy, wobec pokrycia przez wnioskodawczynię w całości długów spadkowych w łącznej kwocie 27.940 zł, uczestniczki winny zwrócić, przypadające na nie części długów spadkowych stosownie do wysokości udziałów w majątku spadkowym to jest po 4.656,66 zł każda z nich. Sąd pierwszej instancji dokonał rozliczenia powyższych kwot w ten sposób, że pomniejszył udziały należne uczestniczkom w majątku objętym podziałem o wartość zadłużenia obciążającego uczestniczki stosownie do wysokości udziałów w majątku spadkowym to jest o kwotę 4.656,66 zł, w wyniku czego wartość udziału każdej z uczestniczek w majątku objętym zniesieniem współwłasności winna wynosić 41.922,50 zł. W wyniku tego doszło do zmniejszenia wysokości spłat obciążających wnioskodawczynię na rzecz uczestniczki A. P. (1) o wartość poniesionych przez nią długów spadkowych w części obciążającej uczestniczki to jest łącznie 13.970 zł.

Ponieważ wnioskodawczyni otrzymała składniki majątkowe o łącznej wartości 445.130zł to nadwyżka ponad należny jej udział o wartości 419.212,50 zł wyniosła 25.917,50 zł. Co do kwoty 13.970 zł została pomniejszona poprzez zaliczenie jej na poczet części długów spadkowych obciążających uczestniczki a poniesionych przez wnioskodawczynię, zaś pozostałą kwotę nadwyżki w wysokości 11.947,50 zł Sąd zasądził jako spłatę od wnioskodawczyni Z. P. (1) na rzecz uczestniczki A. P. (1), płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie. Z kolei ponieważ uczestniczki S. W. (1) i D. B. (1) otrzymały składniki majątkowe o wartości 56.910 zł to nadwyżka ponad należny im udział o wartości - po odliczeniu obciążających ich części długów spadkowych - 41.922,50 zł, wyniosła po 14.987,50 zł i kwoty w takiej wysokości, należało zdaniem Sądu zasądzić od nich na rzecz uczestniczki A. P. (1) tytułem spłaty. Określając termin płatności spłat na okres 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku wnioskodawczyni i uczestniczki D. B. (1) o rozłożenie płatności spłat na raty, uznając iż termin ten będzie wystarczający na zgromadzenie niezbędnych środków na pokrycie tych spłat przez wnioskodawczynię i uczestniczki, gdyż w wyniku działu otrzymają one na własność nieruchomości gruntowe znacznej wartości, które będą mogły stanowić zabezpieczenie zapłaty zasądzonych należności, czy też zabezpieczenie uzyskania kredytu na ich spłatę.

O kosztach postępowania Sąd pierwszej instancji orzekł na zasadzie art. 520 §1 k.p.c.

Apelacje od powyższego postanowienia wniosły uczestniczki S. W. (1) i D. B. (1), zaskarżając je w całości.

Uczestniczka S. W. (1) zarzuciła Sądowi pierwszej instancji:

1. nieważność postępowania wobec zaistnienia przesłanki z art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez naruszenie art. 65 oraz 66 k.p.c. i niezapewnienie właściwego reprezentowania w postępowaniu uczestniczki A. P. (1), pozbawionej zdolności procesowej, do reprezentowania której został ustanowiony kurator w państwie miejsca jej pobytu, tj. (...);
2. naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 143 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 510 § 2 k.p.c. poprzez naruszenie zasad doręczania pism w toku postępowania uczestniczce A. P. (1) oraz pozbawienie jej obrony swoich praw i ustanowienie kuratora dla nieznanego miejsca pobytu bez przeprowadzenia niezbędnego dochodzenia w celu ustalenia miejsca pobytu uczestniczki;
3. naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez odmowę wiary zeznaniom uczestniczek D. B. (1) i S. W. (1) w części, w której zeznały o znacznym nakładzie finansowym spadkodawcy na budowę domu na nieruchomości położonej w P. nr (...), stanowiącej majątek odrębny wnioskodawczyni oraz bezkrytycznym daniu wiary zeznaniom świadka D. K., przy jednoczesnym oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości nakładów poczynionych przez spadkodawcę na przedmiotową nieruchomość, co doprowadziło do błędów w ustaleniach faktycznych i nieuwzględnieniu w rozliczeniu w ramach niniejszego postępowania nakładów spadkodawcy na majątek wnioskodawczyni;
4. naruszenie przepisów postępowania, art. 233 § 1 k.p.c., mające wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez poczynienie wadliwych ustaleń polegających na przyjęciu, że koszt nagrobka spadkodawcy wyniósł kwotę 26.000 zł podczas gdy materiał zgromadzony w sprawie nie pozwala na dokonanie takiego ustalenia;
5. naruszenie przepisów postępowania, art. 233 § 1 k.p.c., mające wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez poczynienie wadliwych ustaleń co do ustalenia składu masy spadkowej po F. P., w szczególności odnośnie nakładów spadkodawcy na dom w P. nr (...) oraz błędnych ustaleń co do kwoty 234.848,84 zł starych złotych otrzymanych ze sprzedaży gospodarstwa rolnego, stanowiącego spadek po rodzicach spadkodawcy.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty uczestniczka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zniesienie postępowania i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, natomiast w razie niepodzielenia zarzutu nieważności postępowania, wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie

sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, a także o nieobciążanie uczestniczki kosztami postępowania apelacyjnego.

Z kolei uczestniczka D. B. (1) zarzuciła zaskarżonemu postanowieniu:

1. naruszenie art. 145 § 1 k.c. w zw. z art. 321 § 1 k.p.c., poprzez przymusowe ustanowienie służebności drogi koniecznej po działce przyznanej wnioskodawczyni nr (...) w celu dojazdu do działki nr (...) i orzeczenie ponad żądanie w tym zakresie, w sytuacji gdy przyznana uczestniczce działka nr (...) sąsiaduje z działką nr (...) - należącą również do uczestniczki, wobec czego brak było podstaw faktycznych i prawnych do ustanawiania drogi koniecznej wbrew woli uczestniczki, co skutkowało obniżeniem wartości działki przyznanej wnioskodawczyni z uwagi na obciążenie jej służebnością w większym zakresie niż to konieczne i zasądzeniem od uczestniczki wyższych spłat, oraz poprzez błędne uznanie, że Sąd ma obowiązek ustanowienia służebności w sytuacji gdy uczestniczka posiadała już dojazd do przyznanej jej działki, a zarówno nazwa tej instytucji (służebność drogi koniecznej) wskazuje na to, że należy ją ustanawiać tylko w przypadkach gdy zachodzi taka konieczność, jak i wykładnia art. 145 § 1 k.c. wskazują na przesłankę braku odpowiedniego dostępu do drogi publicznej, co nie ma miejsca w niniejszej sprawie z uwagi na sąsiedztwo działek należących do uczestniczki,

2. naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. art. 233 § 1 k.p.c. i art. 278 k.p.c. w zw. z art. 922 § 3 k.c., poprzez błędne uznanie, że wnioskodawczyni wykazała, że samodzielnie pokryła koszt wykonania nagrobka spadkodawcy w kwocie 26.000 zł i uwzględnienie tej kwoty w pozycji długów spadkowych, a w konsekwencji sprzeczne z zasadami logicznego rozumowania przyznanie wiarygodności dowodowi z dokumentu prywatnego - oświadczeniu M. Ś. prowadzącej (...) w K. z dnia 6 października 2011 r., które zostało wystawione po 9 latach od wykonania nagrobka, zwłaszcza, że wnioskodawczyni nie przedstawiła na tę okoliczność żadnego wiarygodnego dokumentu z tamtego okresu czasu, jak np.: faktury VAT czy też rachunku potwierdzającego zapłatę powyższej kwoty; ponadto Sąd w sposób dowolny, a nie swobodny, ocenił powyższy dokument, pomimo, że jego forma i treść (oświadczenie) nasuwały poważne wątpliwości czy wnioskodawczyni rzeczywiście poniosła tak wysokie wydatki oraz bardzo wysoki koszt wykonania nagrobka, który nie odpowiadał zwyczajom przyjętym w środowisku, a Sąd Rejonowy nie dopuścił dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność ustalenia kosztów wykonania nagrobka spadkodawcy pomimo, że uczestniczka zakwestionowała wysokość tych kosztów,

3. naruszenie art. 212 § 3 k.c. w zw. z art. 1035 k.c., art. 5 k.c. oraz art. 320 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie tych przepisów i zasądzenie spłaty kwoty 14.987,50 zł w rażąco krótkim terminie 3 miesięcy w stosunku do jej wysokości, bez rozłożenia orzeczonej spłaty na raty i bez uwzględnienia sytuacji osobistej i majątkowej uczestniczki, pomimo, że zasady współżycia społecznego uzasadniały spłatę ratalną, gdyż uczestniczka jest zwolniona od kosztów sądowych w całości, jest emerytką w wieku 82 lat, osobą schorowaną i niedołązną, zatem twierdzenie Sądu Rejonowego, że termin 3 miesięcy na spłatę uczestniczki P. będzie wystarczający na zgromadzenie środków pieniężnych jest bezpodstawne, albowiem uczestniczka nie będzie w stanie sprzedać otrzymanej nieruchomości w tak krótkim czasie, zważywszy na to, że jest ona położona na wsi, z dala od miasta i z uwagi na kryzys gospodarczy i związany z tym zastój na rynku nieruchomości, a ponadto osoba w wieku 82 lat na pewno nie otrzyma kredytu.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelacyjne uczestniczka wniosła o uchylenie postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelacje uczestniczek, wnioskodawczyni wniosła o ich oddalenie oraz o zasądzenie od każdej z uczestniczek na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania sądowego za pierwszą i drugą instancję, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznając je za prawidłowe oraz oparte na właściwej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, z wyjątkiem ustalenia w zakresie wysokości kosztów wykonania przez wnioskodawczynię nagrobka spadkodawcy.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wartość nieruchomości, będących przedmiotem niniejszego postępowania wynosi odpowiednio: dla działki nr (...) - 12 260 zł; dla działki nr (...) - 139.783 zł; dla działki nr (...) - 55.013 zł; dla działki nr (...) - 55.013 zł; dla działki nr (...) - 271.202 zł, których suma stanowi kwotę 533 271 zł.

Dowód: opinia aktualizacyjna sporządzona przez biegłą sądową mgr W. D. z dnia (...) -k. 725 - 743.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości. Konieczność przeprowadzenia tego dowodu nie wynikała z wadliwości opinii sporządzonej w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, lecz była wynikiem upływu ponad 12 miesięcy od dnia sporządzenia poprzedniego operatu szacunkowego, oraz treści art. 156 ust.3 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 782 z późn. zm.). Zdaniem Sądu opinia aktualizacyjna sporządzona przez biegłą W. D. jest rzeczowa, konkretna, a biegły będący rzeczoznawcą majątkowym sporządził ją w sposób spełniający wszelkie wymagania formalne przewidziane dla operatów szacunkowych. Zatem w pełni nadawała się nauczynienie na jej podstawie ustaleń faktycznych w tej sprawie. Należy dodać, że Sąd Okręgowy z tych samych powodów co Sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę ustaleń wartości poszczególnych działek określone w wariantcie II tej opinii. Zdaniem Sądu Okręgowego, jakkolwiek uczestniczki S. W. (1) i D. B. (1) wniosły zarzuty do tej opinii, to jednak nie zasługiwały one na uwzględnienie. Biegła w sposób rzeczowy się do nich ustosunkowała. W ocenie Sądu Okręgowego wartości opinii nie podważały zarzuty uczestniczek o braku zawiadomienia ich o dokonaniu oględzin nieruchomości przez biegłą. Podnieść należy, że niniejsza opinia stanowiła jedynie aktualizację opinii wydanej poprzednio, więc jej zasadniczym przedmiotem było ustalenie, czy opinia ta zachowała swoją aktualność, czy też z uwagi na zmiany sytuacji na rynku nieruchomości nie jest ona już aktualna. Dla wydania takiej opinii zasadnicze znaczenie miała analiza bieżącej sytuacji rynkowej w obszarze obrotu nieruchomościami. Ponieważ z akt sprawy nie wynikało, aby na terenie przedmiotowych nieruchomości zaszły jakiegokolwiek zmiany, zbędne było dokonywanie ponownych ich oględzin z udziałem uczestników postępowania. W pozostałym zakresie zgłoszone zarzuty w istocie powielają zastrzeżenia do opinii zgłaszane przed Sądem Rejonowym, stanowiąc polemikę ze stanowiskiem biegłego. Podnieść należy, że ustawa o gospodarce nieruchomościami daje biegłemu rzeczoznawcy majątkowemu swobodę wyboru właściwego podejścia oraz metody i techniki szacowania nieruchomości, nakazując mu uwzględnienie w szczególności celu wyceny, rodzaju i położenia nieruchomości, przeznaczenia w planie miejscowym, stanu nieruchomości oraz dostępnych danych o cenach, dochodach i cechach nieruchomości podobnych. W ocenie Sądu Okręgowego zastosowane przez biegłego podejście porównawcze i metoda korygowania ceny średniej są zgodne z obowiązującymi w tym zakresie uregulowaniami. Z kolei przyjęte przez niego współczynniki korygujące i ocena poszczególnych cech nieruchomości ocenianej mają charakter subiektywny i ich głośne kwestionowanie przez osoby nie posiadające wiadomości specjalnych nie może odnieść zamierzonego skutku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje uczestniczek jedynie w niewielkim zakresie były uzasadnione.

Na początku niniejszych rozważań stwierdzić należy, że zmiana zaskarżonego postanowienia w istotnej części nie była konsekwencją uwzględnienia zarzutów uczestniczek, lecz skutkiem zmiany wartości nieruchomości, stanowiącej przedmiot postępowania. Ta zmiana, o czym już wspomniano wyżej, związana była ze zmianą sytuacji na rynku nieruchomości i dokonaną aktualizacją wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot spadku i majątku wspólnego. Sąd drugiej instancji jako sąd merytoryczny powyższe zmiany musi uwzględnić z urzędu, a to z uwagi na treść art. 684 k.p.c. w związku z art. 567 §3 k.p.c. i art. 316 §1 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. W postępowaniu o dział spadku sąd ma obowiązek ustalić skład i wartość majątku spadkowego, przy czym rozstrzygając tę sprawę opierać się musi na stanie



istniejącym w chwili zamknięcia rozprawy. Skoro tak, to niemożliwe było oparcie ustaleń Sądu drugiej instancji co do wartości nieruchomości spadkowej na operacie szacunkowym, który utracił swoją aktualność. Dokonana aktualizacja tej wartości doprowadziła z kolei do ustalenia odmiennej, niż przyjęta przez Sąd pierwszej instancji, wartości udziałów poszczególnych spadkobierców i współwłaścicieli, co w konsekwencji miało wpływ na wysokość spłat zasądzonych na rzecz uczestniczki A. P. (1).

Przechodząc do rozważań konkretnych zarzutów podniesionych przez uczestniczki w ich apelacjach należy je rozpocząć od najdalej idącego zarzutu zawartego w apelacji uczestniczki S. W. (1) – to jest zarzutu nieważności postępowania, która zdaniem skarżącej jest skutkiem braku należytej reprezentacji po stronie uczestniczki A. P. (1), pozbawionej zdolności procesowej. W apelacji tej wskazano, że w toku postępowania pełnomocnik uczestniczki S. W. (1) informował Sąd Rejonowy, iż uczestniczka A. P. (1) jest osobą cierpiącą na zaburzenia psychiczne i w związku z tym została przez sąd austriacki ubezwłasnowolniona. W ocenie Sądu Okręgowego zarzut ten należy uznać za całkowicie gołosłowny i chybiony. Dokładna analiza akt tej sprawy nie wykazuje, aby kiedykolwiek w toku niniejszego postępowania, ktokolwiek, a w szczególności pełnomocnik uczestniczki S. W. (1), informował Sąd pierwszej instancji o fakcie ubezwłasnowolnienia uczestniczki A. P. (1). W aktach tych nie ma także jakiegokolwiek dowodu, który okoliczność tę wykazuje, bądź chociażby uprawdopodobnia. Sąd Rejonowy nie miał więc jakichkolwiek przesłanek, aby uznać, że uczestniczka nie posiada zdolności procesowej, o której stanowi art. 65 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c., a w związku z tym, iż winna ona być reprezentowana w postępowaniu przez kuratora lub opiekuna (art. 66 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.c. oraz art. 16 §2 k.c.). Oczywiście brak posiadania stosownych informacji przez Sąd Rejonowy nie czyniłby przedmiotowego zarzutu chybionym, gdyby w postępowaniu odwoławczym okoliczność ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego A. P. (1) została potwierdzona. Tak jednak się nie stało. Podnieść należy, że pomimo zobowiązania przez Sąd Okręgowy pełnomocnika uczestniczki S. W. (1) na rozprawie apelacyjnej w dniu 9 października 2014 roku do podania źródła informacji o ubezwłasnowolnieniu uczestniczki A. P. (1) i wyznaczenia w tym celu stosownego terminu, pełnomocnik S. W. (1) takich danych nie podał. Także czynności podjęte przez Sąd Okręgowy z urzędu (tj. analiza akt postępowania, toczącego się w Sądzie Rejonowym w Wadowicach pod sygnaturą I Ns 128/12, dotyczącego zmiany stwierdzenia nabycia spadku po F. P.) nie potwierdziły twierdzeń uczestniczki o ubezwłasnowolnieniu A. P. (1). Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego okoliczność ta nie została wykazana i nie mogła stanowić podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania. W tej sytuacji powyższy zarzut należy uznać za chybiony.

Podobnie należy ocenić zarzut tej uczestniczki odnoszący się do nieprawidłowości ustanowienia dla uczestniczki A. P. (1) kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu oraz związany z nim zarzut nieprawidłowości w doręczaniu pism sądowych dla tej uczestniczki. Zdaniem Sądu Okręgowego, ustanowienie kuratora absentis dla uczestniczki A. P. (1) było w pełni zasadne i odbyło się w zgodzie z art. 143 k.p.c. i art. 144 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. i art. 510 §2 k.p.c. Zgodnie z tym ostatnim przepisem w razie potrzeby wyznaczenia kuratora do zastępowania zainteresowanego, którego miejsce pobytu nie jest znane, jego wyznaczenie następuje z urzędu. Jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 kwietnia 1998 r. III CKU 12/98 (Prok. i Pr. 1998, nr 11-12, s. 44) nałożenie obowiązku działania z urzędu powoduje, iż przewodniczący lub skład orzekający przed ustanowieniem kuratora powinien przeprowadzić stosowne dochodzenie w celu ustalenia miejsca pobytu osoby zainteresowanej. Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że już w piśmie inicjującym postępowanie wnioskodawczyni wskazała, że A. P. (2) (P.) nie jest znana z miejsca pobytu i wobec niej przed Sądem Rejonowym dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie toczy się postępowanie o uznanie za zmarłą pod sygnaturą I Ns 2395/06/K. W związku z powyższym przewodniczący zwrócił się do Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie o udostępnienie akt o sygnaturze I Ns 2395/06/K. Skierował także wniosek do (...) o podanie aktualnego miejsca zamieszkania, bądź zameldowania A. P. (2) (P.). Z uzyskanych informacji wynikało, że uczestniczka A. P. (2) (obecnie P.) w latach 80 XX wieku wyjechała (...) gdzie jej miejsce zamieszkania nie było znane. Stąd koniecznym i uzasadnionym było ustanowienie dla uczestniczki kuratora, a w związku z tym podnoszony zarzut naruszenia art. 143 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 w zw. z art. 510 § 2 k.p.c. w postaci przedwczesnego ustanowienia kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu uczestniczki, bez przeprowadzenia niezbędnego dochodzenia w celu ustalenia jej miejsca pobytu, nie mógł okazać się skuteczny.

Niezależnie od zarzutów podniesionych przez uczestniczkę S. W. (1) odnoszących się do nieważności postępowania, Sąd Okręgowy i tak z urzędu zobowiązany był do rozważenia (w zakresie zaskarżenia) czy nie zachodzi taka nieważność (art. 378 §1 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c.). W związku z powyższym rozważenia wymaga, czy w sprawie nie doszło do pozbawienia uczestniczki A. P. (1) możliwości obrony jej praw z uwagi na przyjęty sposób dokonywania jej doręczeń korespondencji sądowej. Sąd Okręgowy z urzędu dokonał kontroli prawidłowości dokonywanych doręczeń przesyłek sądowych do A. P. (1). Doręczenia te początkowo były dokonywane na ręce ustanowionego dla tej uczestniczki kuratora *absentis* w osobie adw. M. G.. W tym okresie skuteczność doręczeń nie budziła jakichkolwiek wątpliwości. Z kolei po uzyskaniu przez Sąd Rejonowy wiadomości o adresie zamieszkania uczestniczki P. na terenie (...), zostało do niej skierowane zawiadomienie o terminie rozprawy wraz z doręczeniem odpisu wniosku przy zastosowaniu regulacji dotyczącej obrotu zagranicznego. Uczestniczka została wówczas pouczona o treści art. 1135 k.p.c. (obecnie art. 1135<sup>(5)</sup> k.p.c.). Pomimo tego pouczenia uczestniczka nie ustanowiła w kraju pełnomocnika do odbioru kierowanej do niej korespondencji, co skutkowało pozostawianiem przez Sąd Rejonowy korespondencji dla niej w aktach ze skutkiem doręczenia. Taki stan trwał w okresie od 2 czerwca 2010 roku do dnia 3 października 2013 roku, kiedy to ponownie wysyłano korespondencję dla uczestniczki na jej adres zamieszkania w Austrii. Praktyki tej nie można uznać za prawidłową. W orzecznictwie sądów powszechnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 maja 2013 r. VI ACa 1299/12 LEX nr 1339414), wskazuje się, że artykuł 1 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczący doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczenie dokumentów) oraz uchylający rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/200, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on uregulowaniu państwa członkowskiego, które przewiduje, że dokumenty sądowe przeznaczone dla strony, której miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu znajduje się w innym państwie członkowskim, są złożone do akt postępowania ze skutkiem doręczenia, gdy strona ta nie ustanowiła pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w owym pierwszym państwie członkowskim, gdzie toczyło się postępowanie sądowe (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie K. A., E. A. przeciwko S. C. O. sygn. C-325/11). Wskazywana sprzeczność uregulowań istniejących w prawie krajowym z regulacjami prawa europejskiego została usunięta z dniem 17 sierpnia 2013 roku, gdy weszła w życie ustawa z dnia (...) o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2013r. poz. 880), nowelizująca m.in. art. 1135<sup>(5)</sup> k.p.c. Pomimo jednak powyższej praktyki Sądu pierwszej instancji, zdaniem Sądu Okręgowego, nie mamy do czynienia w tej sprawie z nieważnością postępowania. Wynika to z faktu, że zarządzeniem z dnia 4 grudnia 2009 roku Przewodniczący w Sądzie Rejonowym wyznaczając termin rozprawy na dzień 19 stycznia 2010 r. i zarządzając wysłanie korespondencji do A. P. (2) (P.) na adres (...), nakazał pouczyć ją także o treści art. 136 §2 k.p.c. Korespondencję tę wraz z pouczeniem o treści art. 136 § 2 k.p.c. uczestniczka odebrała osobiście w dniu 25 stycznia 2010 roku o czym świadczy zalegające w aktach postępowania zwrotne potwierdzenie odbioru (k. 160). Ponieważ kierowane następnie do tej uczestniczki pisma i zawiadomienia o terminach rozpraw były zwracane przez pocztę z informacją, że uczestniczka ta się przeprowadziła, zasadnym było pozostawianie tej korespondencji w aktach ze skutkiem doręczenia w trybie art. 136 §2 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. Tym samym w niniejszej sprawie nie doszło do pozbawienia uczestniczki możliwości obrony jej praw, a w związku z tym nie miała miejsca nieważność postępowania. Dodać należy w tym miejscu, że także w toku postępowania odwoławczego korespondencję dla tej uczestniczki pozostawiano w aktach ze skutkiem doręczenia w oparciu o regulację zawartą w art. 136 §2 k.p.c. i trwało to do czasu uzyskania przez Sąd Okręgowy informacji o nowym adresie tej uczestniczki. Zawiadomienie o terminie rozprawy w dniu 19 sierpnia 2015 roku doręczono uczestniczkę A. P. (1) pod nowym adresem, a jego odbiór potwierdziła osobiście (k. 801).

Przechodząc do dalszych zarzutów apelujących stwierdzić należy, że nieskuteczny okazał się zarzut uczestniczki S. W. (1) odnośnie wadliwej oceny materiału dowodowego w kwestii braku nakładów spadkodawcy na majątek odrębny wnioskodawczyni, które to nakłady według twierdzeń zawartych w apelacji miały pochodzić zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątku odrębnego spadkodawcy. Wskazać należy, że przepis art. 233 § 1 k.p.c. nakazuje sądowi ocenę wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polegać musi na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Zadaniem sądu jest dokonanie określonych

ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych, i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć wnioski odmienne. Do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. dochodzi zaś wówczas, gdy skarżący wykaże uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (tak m.in. wyroki SN: z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05, LEX nr 172176, z dnia 11 kwietnia 2006 r., I PK 169/05, opubl. Wokanda 2006/11/23, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 maja 2013 r., VI ACa 1379/12, LEX nr 1331150 i powołane w jego uzasadnieniu orzecznictwo). W rozpoznawanej sprawie ze zgromadzonego materiału dowodowego wywieść można dwa, odmienne poglądy w przedmiocie zaliczenia nakładów finansowych na budowę domu w P.. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji dokonał trafnego wyboru pomiędzy dwoma zaofiarowanymi mu wersjami zdarzeń. Sąd pierwszej instancji w logiczny i przekonujący sposób wyjaśnił z jakich przyczyn odmówił wiarygodności zeznaniom uczestniczek S. W. (1) i D. B. (1), weryfikując treść ich zeznań także z pozostałymi zebranymi dowodami. Nie można skutecznie zarzucić Sądowi pierwszej instancji naruszenia zasad doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania przy dokonywaniu przedmiotowej oceny, w sytuacji gdy wskazywana przez uczestniczki kwota pieniędzy, z której spadkodawca miał finansować te nakłady, została przez niego uzyskana już po wybudowaniu zabudowań na nieruchomości wnioskodawczyni, a wcześniej jej rodziców. Jak wskazał Sąd Rejonowy procedura sprzedaży majątku spadkowego, w wyniku której spadkodawca otrzymał spłatę, trwała począwszy od 1978 r., zaś budynek mieszkalny w (...) nr (...) został ukończony około (...). Trafnie wskazał także Sąd pierwszej instancji, iż uczestniczki nie wykazały, aby spadkodawca przyczynił się do powstania w 1982 r. budynku gospodarczego na nieruchomości wnioskodawczyni. Tym samym według Sądu Okręgowego, słusznie uznał Sąd pierwszej instancji, że twierdzenia samej wnioskodawczyni, że przedmiotowy budynek powstał ze środków pochodzących od jej rodziców, z prowadzonego przez nich gospodarstwa rolnego były wiarygodne. W ocenie Sądu odwoławczego brak jest w tym względzie jakichkolwiek przesłanek, które mogłyby podważyć to rozumowanie. Twierdzenia zaś skarżącej stanowią jedynie polemikę z prawidłowo dokonаныmi ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Z tych względów nie sposób podzielić zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Przechodząc do analizy tożsamego w obu apelacjach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., poprzez poczynienie wadliwych ustaleń polegających na przyjęciu, że koszt nagrobka spadkodawcy wyniósł kwotę 26.000 zł, w ocenie Sądu Okręgowego należało uznać go za trafny i skuteczny. Trafnie bowiem w apelacji uczestniczki wskazały, że dowód na którym opierał się Sąd Rejonowy w postaci pisma zakładu (...) P.H.U. (...) M. Ś. nie stanowi dowodu z dokumentu prywatnego, albowiem nie zawiera on podpisu osoby go sporządzającej, a tym samym nie można przyjąć, że osoba, która dokument sporządziła, złożyła odpowiedniej treści oświadczenie woli lub wiedzy (art. 245 k.p.c.). Dokument ten zawiera jedynie pieczętkę. Dodatkowo wskazać należy, że sam fakt wykonania nagrobka spadkodawcy przez wnioskodawczynię nie był przez uczestniczki kwestionowany. Podważały one jedynie koszt jego wykonania, wskazując, że kwota podana przez wnioskodawczynię znacznie odbiega od kwot zwyczajowo przyjętych na wydatki tego typu. Na tę okoliczność nie było prowadzone postępowanie dowodowe w postaci opinii biegłego, gdyż wnioskodawczyni nie zgłosiła takiego wniosku dowodowego. Zatem w ocenie Sądu Okręgowego należało uznać, iż nie zostało wykazane, że do długów spadkowych należy zaliczyć kwotę 26.000zł z tytułu kosztu nagrobka spadkodawcy. Podnieść należy, że zgodnie z art. 922 §3 k.c. do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy, ale jedynie w takim zakresie w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku. W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawczyni nie wykazała w tym postępowaniu, aby rzeczywiście koszt sfinansowanego przez nią nagrobka spadkodawcy wyniósł 26.000zł, a nadto aby taki koszt odpowiadał zwyczajom przyjętym w środowisku w jakim żył i funkcjonował spadkodawca oraz wnioskodawczyni. Zwrócić należy uwagę na dużą dysproporcję istniejącą pomiędzy wskazywanymi przez wnioskodawczynię kosztami nagrobka spadkodawcy (26.000zł) oraz kosztami nagrobka jego rodziców (10.000zł). Jeśli możliwie było wykonanie nagrobka dla dwóch osób za kwotę 10.000zł, to nie wiadomo z jakich przyczyn koszt nagrobka dla jednej osoby miałby wynieść 26.000zł, przy czym w obu przypadkach miałyby być to koszty zwyczajowo przyjęte. Trafnie więc zarzucają uczestniczki, że w tym zakresie Sąd pierwszej instancji naruszył zasadę swobodnej oceny dowodów. Skutkiem uwzględnienia powyższego zarzutu

był brak uznania powyższego długu spadkowego w kwocie 26 000 zł w rozliczeniach pomiędzy wnioskodawczynią, a uczestniczkami.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 145 § 1 k.c. w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. zawartego w apelacji uczestniczki D. B. (1), uznać należało go za nieskuteczny. Na wstępie należy zaznaczyć, że możliwość obciążenia poszczególnych powstałych z podziału nieruchomości potrzebnymi służebnościami gruntowymi ma na celu uregulowanie sposobu korzystania z nich. Podstawą prawną dla tego rozstrzygnięcia był art. 212 §1 k.c. w związku z art. 1035 k.c. Z tego uregulowania wynika, że ustanowienie przez Sąd orzekający służebności przy podziale gruntu jest możliwe tylko, gdy są one „potrzebne”. Służebność drogi koniecznej na mocy art. 145 k.c. można ustanowić tylko jeśli nieruchomość nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej. Dostęp oznacza możliwość dojazdu, dojścia, przepędu zwierząt. Droga konieczna powinna zapewniać każdy rodzaj potrzebnego dostępu. Słowo „potrzebnego” jest szczególnie eksponowane w ustanawianych służebnościach przy zniesieniu współwłasności. Według Sądu Okręgowego, skoro w wyniku podziału spadku i zniesienia współwłasności określonych nieruchomości, mają powstać nieruchomości, które nie mają dostępu do drogi publicznej, to jest celowym i niezbędnym by taki dostęp do drogi publicznej im zapewnić. Nadto Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Rejonowego, który wskazał, że okoliczność, iż działka sąsiednia dla działki nr (...), która została przydzielona na własność uczestniczki D. B. (1), to jest działka nr (...), mająca dostęp do drogi publicznej, nie zwalnia Sądu od obowiązku ustanowienia służebności dostępu do drogi publicznej po nieruchomości, która objęta była podziałem. W niniejszym postępowaniu Sąd Rejonowy brał pod uwagę aspekt dostępności jedynie nieruchomości objętych wnioskiem o dział spadku i zniesienie współwłasności, tym samym nie mógł rozważać wariantu dostępności do drogi publicznej po innej nieruchomości należącej do uczestniczki. W ocenie Sądu Okręgowego wbrew twierdzeniom zawartym w apelacji ustanowienie służebności drogi koniecznej nie jest niekorzystne dla uczestniczki D. B. (1), albowiem wręcz zwiększa ono wartość przyznanej nieruchomości i zapewnia trwały dostęp do drogi publicznej nawet w razie zbycia tej nieruchomości osobie trzeciej. Zatem prawidłowe było stanowisko Sądu Rejonowego, który powyższą służebność uznał za potrzebną. Podnieść należy, że gdy w wyniku podziału nieruchomości, nowopowstałe nieruchomości nie mają dostępu do drogi publicznej, ustanowienie służebności drogi koniecznej jest obligatoryjne również na podstawie (...)z którego wynika, iż podział nieruchomości nie jest dopuszczalny, jeżeli projektowane do wydzielenia działki gruntu nie mają dostępu do drogi publicznej.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasadny był także zasadny zarzut uczestniczki D. B. (1) naruszenia art.212 §3 k.c. w związku z art. 1035 k.c., art. 5 k.c., art. 320 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. W tym zakresie należy wskazać, że jak przewidział ustawodawca - rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty albo wyznaczenie odpowiedniego terminu do spełnienia zasądzonego świadczenia jest możliwe tylko "w szczególnie uzasadnionych wypadkach". Takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądzonego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (M. Jędrzejewska (w opracowaniu K. Weitza) (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 2, red. T. Ereciński, s. 24 i n.; zob. też E. Gapska, Czynności..., s. 134; A. Góra-Błaszczkowska, Orzeczenia..., s. 40; M. Uliasz, Kodeks postępowania cywilnego..., s. 422). W stanie faktycznym niniejszej sprawy w ocenie Sądu Okręgowego nie zachodzą okoliczności uzasadniające wydłużenie okresu spłaty na rzecz uczestniczki A. P. (1), ponad 3 – miesięczny okres określony przez Sąd pierwszej instancji. Jakkolwiek zgodzić należało się, że uczestniczka D. B. (1) jest osobą w podeszłym wieku, jednakże nie może ująć uwadze Sądu, że od początku postępowania ubiegała się ona o przyznanie określonych składników majątku spadkowego, zatem winna być przygotowana na ewentualne spłaty. Postępowanie to toczyło się przez 5 lat. Zatem uczestniczka miała wystarczającą ilość czasu, aby konieczną kwotę (lub przynajmniej jej część zgromadzić). Dodatkowo od czasu wydania orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji minęło już ponad 1,5 roku, zatem już tylko z tego powodu czas, którym dysponowała na zgromadzenie sumy pieniężnej był odpowiedni, a poprzez częściowo reformatoryjne orzeczenie Sądu odwoławczego, suma spłaty jest niższa niż orzeczona przez Sąd Rejonowy i wynosi ostatecznie 10 573,75 zł. W związku z powyższym należy uznać, że termin 3 miesięcy jest wystarczający dla uczestniczki D. B. (1) by uzyskać środki na dokonanie spłaty, a uczestniczce A. P. (1) gwarantuje otrzymanie tej spłaty we względnie krótkim czasie, co w przypadku tej uczestniczki także ma znaczenie z uwagi na wiek i stan zdrowia. Zdaniem Sądu Okręgowego wyznaczenie powyższego terminu nie

stanowi jakiegokolwiek naruszenia zasad współżycia społecznego, które jak należy przypuszczać, w ocenie skarżącej, miał naruszyć Sąd orzekający, gdyż uczestniczka A. P. (1) w tej kwestii nie składała jakichkolwiek żądań.

Przedstawiona powyżej ocena zarzutów zgłoszonych w apelacji w połączeniu ze zmianą stanu faktycznego w zakresie wartości poszczególnych działek powstałych z podziału dz. nr (...) oraz ich łącznej wartości doprowadziła do zmiany zaskarżonego postanowienia w punktach IIa, III, V-VII.

Zmiana punktów IIa i III jest wynikiem przyjęcia innej wartości majątku spadkowego i nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności. Aktualna wartość dz. nr (...) wynosi 533.271zł, zaś aktualna wartość wchodzącego w skład spadku udziału w ich współwłasności wynosi 266.635,50zł. Ponieważ w punktach IIa i III postanowienia Sądu Rejonowego wyrażone były nieaktualne wartości konieczne było dokonanie ich stosownych zmian.

Uwzględniając powyższe zaktualizowane wartości nieruchomości stwierdzić trzeba, że wartość spadku po F. P. wyniosła 268.535,50zł, a składały się na nią wartość udziału w w/w nieruchomościach (266.635,50zł) oraz wartość udziału we współwłasności samochodu P. (...) (1900zł). Z kolei wartość przedmiotu zniesienia współwłasności (w zasadzie podziału majątku wspólnego) i działu wyraża się to kwotą 533.271zł (wartość nieruchomości) + 1900zł (wartość 1/2 cz. samochodu).

Wartość udziałów poszczególnych współwłaścicieli w nieruchomościach, a także wartość nieruchomości przyznanych na ich rzecz przedstawia się następująco:

a) Z. P. 9/12cz., wartość jej udziału wynosi: 399.953,25zł, na rzecz wnioskodawczyni przyznano działki nr (...) o wartości 423.245zł. Zatem różnica pomiędzy wartością otrzymanych nieruchomości a wartością udziału w ich współwłasności wynosi 23.291,75zł ( $423.245zł - 399.953,25zł = 23.291,75zł$  -naddatek ponad udział)

b) S. W. 1/12cz., wartość jej udziału wynosi 44.439,25zł, na rzecz tej uczestniczki przyznano dz. nr (...) o wartości 55.013zł. Zatem różnica pomiędzy wartością otrzymanych nieruchomości a wartością udziału w ich współwłasności wynosi 10.573,75zł ( $55.013zł - 44.439,25zł = 10.573,75$  naddatek)

c) D. B. 1/12cz., wartość jej udziału wynosi 44.439,25zł, na rzecz tej uczestniczki przyznano dz. nr (...) o wartości 55.013zł. Zatem różnica pomiędzy wartością otrzymanych nieruchomości a wartością udziału w ich współwłasności wynosi 10.573,75zł ( $55.013zł - 44.439,25zł = 10.573,75$  naddatek)

d) A. M. P. 1/12cz., wartość jej udziału wynosi 44.439,25zł, na rzecz tej uczestniczki nie przyznano jakiegokolwiek nieruchomości. Zatem różnica pomiędzy wartością otrzymanych nieruchomości a wartością udziału w ich współwłasności wynosi - 44.439,25zł (niedopłata 44.439,25zł)

Przedstawiając z kolei podobne rozliczenie działu spadku w zakresie 1/2 cz. we współwłasności samochodu, który to udział miał wartość 1900zł, na wstępie stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy w zaskarżonym postanowieniu nie dokonał zniesienia współwłasności (a w zasadzie podziału majątku wspólnego) tej nieruchomości, ograniczając się jedynie do samego działu spadku (por. pkt IIb, III i IV), choć w swoich rozliczenia uwzględnił także wartość udziału w tym samochodzie przysługującego wyłącznie wnioskodawczyni. Zdaniem Sądu Okręgowego nie było to prawidłowe. Ponieważ jednak uczestniczki nie podnosiły jakichkolwiek zarzutów w tym zakresie, należało przy określaniu należnych spłat przyjąć jedynie wartość udziału w tej nieruchomości, która weszła w skład spadku. Powyższe rozliczenie przedstawia się następująco:

a) Z. P. 1/2cz. – wartość jej udziału wynosiła 950zł, na rzecz wnioskodawczyni przyznany został cały udział o wartości 1900zł. Zatem różnica pomiędzy wartością otrzymanego składnika majątku spadkowego o wartością udziału nabytego w drodze dziedziczenia wynosi 950zł ( $1900zł - 950zł = 950zł$  naddatek )

b) S. W. 1/6 cz. – wartość jej udziału wynosiła 316,67zł, nie otrzymała jakiegokolwiek części udziału. Zatem różnica wynosi - 316,67zł (niedopłata)

c) D. B. 1/6 cz., – wartość jej udziału wynosiła 316,67zł, nie otrzymała jakiegokolwiek części udziału. Zatem różnica wynosi - 316,67zł (niedopłata)

d) A. M. P. 1/6 cz.– wartość jej udziału wynosiła 316,67zł, nie otrzymała jakiegokolwiek części udziału. Zatem różnica wynosi - 316,67zł (niedopłata).

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej obliczenia oraz treść art. 212 §1 §2 k.c. w związku z art. 1035 k.c., a także art. 623 k.p.c. w związku z art. 688 k.p.c. i art. 567 §3 k.p.c. współspadkobiercy i współwłaściciele, którzy otrzymali w naturze składniki majątkowe o wartości przekraczającej wartość przysługujących im udziałów winni dokonać spłat na rzecz tego współspadkobiercy i współwłaściciela, który nie otrzymał jakiegokolwiek składnika wspólnego majątku. W związku z tym z tytułu dopłat związanych z działem spadku i zniesieniem współwłasności nieruchomości wnioskodawczyni Z. P. (1) winna zapłacić na rzecz uczestniczki A. P. (1) – 23.291,75zł, a uczestniczki S. W. (1) i D. B. (1) na rzecz tej samej uczestniczki powinny zapłacić kwoty po 10.573,75zł. Z kolei obowiązek spłat z tytułu udziału spadku w zakresie wchodzącego w jego skład udziału we współwłasności samochodu P. (...) przedstawia się w ten sposób, że wnioskodawczyni winna zapłacić na rzecz uczestniczek S. W. (1) i A. P. (1) kwoty po 316,67zł, zaś na rzecz uczestniczki D. B. (1) kwotę 316,66zł (różnica jest jedynie wynikiem konieczności zaokrąglenia wyników działań arytmetycznych do pełnego grosza).

Podzielając stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż wnioskodawczyni w toku postępowania wykazała poniesienie wydatków na poczet zaspokojenia długów spadkowych w wysokości 1940zł, w związku z czym przysługuje jej roszczenie do pozostałych współspadkobierców o zwrot w zakresie odpowiadającym wysokości ich udziałów (art. 1034 k.c. w związku z art. 686 k.p.c.) należało określić kto i w jakiej części jest zobowiązany do zwrotu z tego tytułu. Zdaniem Sądu Okręgowego przy uwzględnieniu przedmiotowego roszczenia wnioskodawczyni nie jest prawidłowe stanowisko Sądu pierwszej instancji co do metody w jakiej ma to nastąpić. Sąd Rejonowy uwzględnił to roszczenie (także w zakresie długu w wysokości 26.000zł) obniżając stosownie wartość poszczególnych udziałów w majątku spadkowym, co ostatecznie doprowadziło do właściwego matematycznego rozliczenia tych zobowiązań, jednak błędnego przesunięcia tego obowiązku pomiędzy poszczególnymi osobami. Krótko wyjaśniając to stwierdzenie wskazać należy, że Sąd Rejonowy zamiast zasądzić od uczestniczek S. W. (1) i D. B. (1) stosowne kwoty na rzecz wnioskodawczyni, tymi samymi kwotami obciążył te uczestniczki, ale nakazał im zapłacić je na rzecz uczestniczki A. P. (1), równocześnie o równowartość tych kwot zmniejszając wnioskodawczyni wysokość spłaty na rzecz uczestniczki P..

Sąd Okręgowy uwzględniając roszczenie wnioskodawczyni z tytułu spłaconych długów spadkowych (choć w znacznie mniejszym rozmiarze) uczynił to w inny sposób. Z dokonanych ustaleń wynikało, że wysokość spłaconego długu spadkowego przez wnioskodawczynię wyniosła 1940zł, a uwzględniając wielkość udziałów poszczególnych spadkobierców stwierdzić należy, że tego tytułu wszystkie uczestniczki winny jej zwrócić kwoty po 323,33zł.

Mając na uwadze powyższe, wysokość wzajemnych rozliczeń z tytułu dopłat i spłaconych długów spadkowych przedstawia się następująco:

a) wnioskodawczyni Z. P. (1) z tytułu spłaty winna na zapłacić uczestniczce A. P. (1) 23.291,75zł ( z tytułu nieruchomości) + 316,67zł ( z tytułu samochodu), tj. łącznie 23.608,42zł. Z kolei uczestniczka A. P. (1) z tytułu długu spadkowego winna zapłacić wnioskodawczyni kwotę 323,34zł. Zatem z wzajemnych rozliczeń pomiędzy tymi uczestniczkami wynika, że ostatecznie wnioskodawczyni powinna zapłacić uczestniczce A. P. (1) kwotę 23.285,08zł (23608,42zł – 323,34zł )

b) uczestniczka S. W. (1) z tytułu spłaty winna zapłacić uczestniczce A. P. (1) 10.573,75zł ( z tytułu nieruchomości); nadto należy jej się spłata od wnioskodawczyni z tytułu udziału w zakresie udziału we współwłasności samochodu w wysokości 316,67zł; ponadto jest zobowiązana do zapłaty na rzecz wnioskodawczyni 323,33zł z tytułu spłaconych długów spadkowych. Ponieważ wzajemne roszczenia pomiędzy wnioskodawczynią i uczestniczką w zasadzie wynoszą takie same kwoty zbędne było orzekanie o nich w przedmiotowym postanowieniu;

c) uczestniczka D. B. (1) z tytułu spłaty winna zapłacić uczestnicze A. P. (1) kwotę 10.573,75zł ( z tytułu nieruchomości); nadto należy jej się spłata od wnioskodawczyni z tytułu udziału w zakresie udziału we współwłasności samochodu w wysokości 316,67zł; ponadto jest zobowiązana do zapłaty na rzecz wnioskodawczyni 323,33zł z tytułu spłaconych długów spadkowych. Ponieważ wzajemne roszczenia pomiędzy wnioskodawczynią i uczestniczką w zasadzie wynoszą takie same kwoty zbędne było orzekanie o nich w przedmiotowym postanowieniu.

Przedstawiona powyżej argumentacja doprowadziła do zmiany kwot zasądzonych w punktach V do VII zaskarżonego postanowienia.

W tym stanie rzecz Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 postanowienia. W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy oddalił obie apelację, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji postanowienia na mocy art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c.

Orzekając w przedmiocie kosztów postępowania Sąd Okręgowy uwzględnił, że w toku postępowania odwoławczego został przeprowadzony dowód z opinii biegłego, który był niezbędny dla prawidłowego określenia wartości nieruchomości. Koszt tego dowodu został tymczasowo poniesiony przez Skarb Państwa. Wobec powyższego w punkcie 3 sentencji postanowienia na podstawie art. 83 ust.2 w związku z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd Okręgowy nakazał ściągnięcie od wnioskodawczyni Z. P. (1) oraz uczestniczki A. P. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwoty po 384,61 zł, tj. po 1/4 części poniesionego wydatku. Ściągnięcie części wskazanego wydatku jedynie od tych uczestniczek wynikał z faktu, że choć co do zasady dowód ten był prowadzony w interesie wszystkich uczestników, to uczestniczki S. W. (1) i D. B. (1) były zwolnione od kosztów sądowych w całości. Ponieważ na rzecz w/w uczestniczek nie zostały zasądzone jakiegokolwiek kwoty, to w pozostałym zakresie wydatkiem tym obciążono Skarb Państwa.

W punktach 5 i 6 sentencji postanowienia Sąd Okręgowy na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. oraz §8 pkt 6, § 9 pkt 3 i § 6 pkt 7 w zw. z § 13 pkt 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądził od uczestniczek S. W. (1) i D. B. (1) na rzecz wnioskodawczyni Z. P. (1) kwoty po 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego. Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszym postępowaniu niewątpliwie interesy wnioskodawczyni i tych uczestniczek były sprzeczne, zaś wnioski i żądania uczestniczek jedynie w niewielkim zakresie zostały uwzględnione.